

OROSS DÁNIEL
**MIÉRT NÉPSZERŰ A MAGYAR KÉTFARKÚ KUTYA
PÁRT AZ EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN?**

ABSZTRAKT

Habár az Európai Parlamenti választásokon nem ért el átütő sikert, az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatócsoport 2019-es eredményei szerint a magyar hallgatók körében kifejezetten nagy népszerűségnek örvend a Magyar Kétfarkú Kutya Párt. A tanulmány bemutatja az MKKP kampányának legfontosabb jellemzőit, majd feltárja, a hallgatók mely csoportjaiban erős a párt támogatottsága. A párt egyedi akcióinak bemutatásával összhangban részletesen elemzem, mely részvételi formák terén hozott újat az MKKP a hallgatók politikai részvételében, illetve a többi párttal összevetve milyen a kutyapártot választó hallgatók ideológiai profilja. Az elemzés végén igyekszem magyarázatot adni arra, a pártnak az EP kampány során miért nem sikerült a hallgatók körében mért adatokhoz hasonló mértékben mobilizálnia más választói csoportokat, s a párt eddig elért eredményeire figyelemmel azt is számba veszem, középtávon milyen esélyei vannak arra, hogy megerősítse pozícióját a magyar politikában.

BEVEZETÉS

Noha párttá alakulását több, mint másfél évtizednyi önszerveződés, társadalomkritikus művészeti és mozgalmi aktivitás (Jancsák, 2009) előzte meg (Oross–Farkas–Papp 2018), a Magyar Kétfarkú Kutya Párt (MKKP) országos ismertségre 2015 júniusában tett szert, amikor a zömmel Közel-Keletről érkező menekültek elleni a kormányzati gyűlölet-propagandára (a Nemzeti Konzultáció kérdőívének kérdéseire és a nyíltan idegengyűlölő plakátokra) reagálva a párt a Vastagbőr bloggal összefogva adománygyűjtést hirdetett. Az akcióra végül több millió forint gyűlt össze, így az összegből országszerte óriásplakátok hirdették a párt üzeneteit (például angolul kértek elnézést a magyar miniszterelnök miatt (Nagy 2016)). Egy évvel később, a kormány által kezdeményezett 2016-os kvótanépszavazáson a párt eredményesen buzdította arra a választókat, hogy szavazzanak érvénytelenül. Míg más népszavazásokon az érvénytelen szavazatok aránya nem haladta meg a 2 szá-

zalékot, ebben az esetben a választók közel 7 százaléka adott érvénytelen választ a feltett kérdésre, ami a párt kampányának sikerét tükrözte. Azóta a párt országos hálózat szervezésébe fogott, és a 2018-as országgyűlési választásokon elért 1,7 százalékos eredménnyel, valamint a 2019-es Európai Parlamenti választásokon szerzett 2,6 százaléknyi szavazattal tette fel nevét az országos politika térképére.

A Magyar Kétfarkú Kutya Párt szervezeti felépítése és tevékenysége rámutat a fiatalok és a politika közötti új típusú kapcsolatra. Az MKKP szigorú értelemben véve nem viseli magán egy párt jegyeit, sokkal inkább egy olyan hálózat, amely a közösségi médián keresztül éri el a szimpatizánsait¹⁰⁸, jellemzően olyan fiatalokat, akik számára a hagyományos pártok és ideológiáik egyre kevésbé vonzóak. Humoros, a szimpatizánsokat összekötő akciókon (connective action, lásd ehhez Bennett – Segerberg, 2012) keresztül alakít ki kapcsolatát a „közönséggel”, akiket a párt vezetősége „passzivistáknak” nevez, és személyre szabott, élményközpontú lehetőségeket kínál számukra a részvételre és az önkifejezésre.

Az MKKP sikere mögötti számos tényező közül az egyik, de fontos összetevő az, hogy olyan korosztályt szólít meg, akik számára a webes adományozás egy természetes, ismerős terep. Az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatás 2015-ös adatai már tükrözték a párt hallgatókra gyakorolt hatását: a válaszadók 27 százaléka jelezte, hogy az elmúlt évben ajánlott fel pártok, civilszervezetek számára adományt. A hatás a pártpreferenciájukat felfedő hallgatók körében is tükröződött: bár az MKKP által elért 2 százalékos eredmény nem volt kiemelkedő, fontos hozzatenni, hogy mindezt az „egyéb” kategóriában érte el, vagyis a hallgatók maguk említették, hogy a pártra szavaznának az országgyűlési választásokon. A 2019-es adatfelvételünkben már a hallgatók 14 százaléka nyilatkozott úgy, hogy a párt szavazója, ezért minden adott ahhoz, hogy önálló elemzés keretében vizsgáljuk meg az MKKP szavazóinak demográfiai összetételét.

Az alábbi elemzés során megvizsgálom a pártot választó hallgatók legfontosabb demográfiai sajátosságait, majd bemutatom e csoport ideológiai karakterét. A párt tudatos építkezésére jellemző, hogy választói törésvonalakra épülő, ideológiai kérdések mentén megfogalmazott üzenetek helyett a közösségépítést, a közösségi akciók (szép, hasznos és vicces dolgok) megvalósítását és az aktív, cselekvő állampolgárság eszméjét állítják a középpontba, ezért az alábbi tanulmányban a pártot választók ideológiai önbesorolásán túl részletekbe menően megvizsgálom, mennyire aktívak az MKKP támogatói a politikai részvétel különböző dimenzióiban. Elemzésem végén a párt országgyűlési és EP kampányát és annak fő üzeneteit áttekintve megkísérellek választ adni arra, miért nem tudott a párt a hallgatói csoporthoz hasonló mértékű támogatottságra szert tenni a magyar választók körében. A legfontosabbnak ítélt dimenziókban az MKKP-t választó hallgatókat egy másik új párt, a Momentum szavazóival vetem össze az MKKP szavazóit annak érdeké-

108 Az MKKP fiatalok mobilizálásában elért eredményeinek bővebb áttekintését lásd Sebestyén Annamária jelen kötetben írt elemzésében.

ben, hogy lássuk, a közös mozgalmi jelleg ellenére miben különbözik a két párt szavazóinak profilja.

ADATOK ÉS MÓDSZERTAN

Az alábbi fejezetben az Aktív Fialok Magyarországon kutatás 2015-ös¹⁰⁹ és 2019-es adatbázisainak adatain keresztül (az adatfelvételtől részletesen lásd Szabó 2019 jelen kötetben) azokat a hallgatókat vizsgálom, akik azt választották, hogy a Magyar Kétfarkú Kutya Pártra szavaznának az országgyűlési választásokon. Az így kapott eredményeket összevetem a Momentum Mozgalmat választó hallgatók csoportjával, valamint a hallgatók teljes sokaságával (utóbbi esetben a 2015-ös eredményeket is figyelembe veszem, annak érdekében, hogy az elmúlt 4 év folyamán bekövetkezett változásokat is nyomon követhetővé tegyem).

AZ MKKP-T VÁLASZTÓ HALLGATÓK TÁRSADALMI-DEMOGRÁFIAI HÁTTERE

A Magyar Kétfarkú Kutya Párt szavazóinak demográfiai összetételét tekintve elsőként azt vizsgálom meg, hogy a hallgatók lakóhelye szerint mely településtípusban felülreprezentált a párt? Igaz-e az az új pártokkal kapcsolatban gyakran felmerülő állítás, miszerint a párt felülreprezentált a fővárosban, a nagyvárosokban alulreprezentált a kistelepüléseken (1. táblázat)?

1. táblázat

Az MKKP-s hallgatók megoszlása a lakóhely típusa szerint (százalék).

	Budapest	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	Külföldön	
MKKP	25	30	26	17	2	
Momentum	36	23	26	15	0	
Összes fiatal	2015	25	27	25	23	n.a.
	2019	26	31	28	16	1

Forrás: Aktív Fialok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

Az adatok tükrében az látszik, hogy a Momentumtól eltérően párt egyáltalán nem felülreprezentált a fővárosban élők körében, szinte ugyanannyi a budapestiek aránya a párt támogatói között, mint a teljes mintában. Statisztikai hibahatáron belül alakul a párt támogatottsága a megyei jogú városokban, városokban és a községben élő fiatalok között, vagyis az új pártokra jellemző elvárásunk nem igazolódott, az MKKP-t választó hallgatók megoszlása a teljes népességben található

109 A 2015-ös kutatás módszertanát részletesen lásd Róna–Szabó 2017.

arányokat tükrözi. Érdekes, hogy az MKKP-t választó hallgatók között mintegy 2 százalék a külföldi lakhellyel rendelkező fiatalok aránya.

A párt szavazóinak társadalmi összetétele szempontjából fontos kérdés, mennyire jelenik meg a társadalmi mobilitás az MKKP-t választó hallgatók körében, milyen arányban jelennek meg az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei a körükben (2. táblázat).

2. táblázat

Az MKKP-s hallgatók megoszlása az édesapa legmagasabb iskolai végzettsége szerint (százalék)

		Legfeljebb 8 osztály	Szaktanulmányozó, szakközépiskola	Gimnázium	Felsőfokú végzettség
MKKP		2	27	19	52
Momentum		2	32	14	52
Összes fiatal	2015	2	19	35	44
	2019	2	16	37	45

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

A kérdésre az adatok alapján úgy válaszolhatunk, hogy az MKKP sem kifejezetten nyitott az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei számára: bár a teljes sokaságnál nagyobb arányban található a párt szavazói között szaktanulmányozó, szakközépiskolát végzett szülők gyermekei (érdekes, a Momentumot választó hallgatók körében ezen hallgatók aránya még magasabb), a párt szavazóinak több, mint fele felsőfokú végzettségű szülők gyermeke, vagyis a párt szavazói többségükben diplomás kibocsátó családból érkeznek.

Az sem mellékes szempont, hogy a pártot választó hallgatók anyagi helyzete jobb-e az átlagnál, azaz a párt elsősorban a sikeres, pénzügyi gondokkal naponta nem szembesülő egyetemisták körében népszerű, vagy támogatói között megjelennek a nélkülözők is (3. táblázat)?

3. táblázat

Az MKKP-s és Momentumos fiatalok megoszlása anyagi helyzetük szempontjából „Hogyan jellemeznéd anyagi helyzetet?” (százalék)?

	MKKP	Momentum	Összes fiatal	
			2015	2019
gondok nélkül élek	18	25	23	27
a pénzem okos beosztásával jól kijövök	64	66	57	61
éppen hogy kijövök a jövedelmeimből	15	6	17	10
hónapról hónapra anyagi gondjaim vannak	3	3	3	2

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

A kutatás eredményei alapján a párt szavazói nem rendelkeznek az átlagosnál jobb társadalmi háttérrel: az anyagi gondok nélkül élők aránya alacsonyabb körökben (e csoport aránya párt támogatói körében 9 százalékkal alacsonyabb a teljes sokaságnál), ugyanakkor a pénzük beosztásával jól kijövők körében mintegy 3 százalékkal magasabb a párt támogatottsága. Hozzáteve mindehhez azt, hogy a jövedelmükből éppen kijövők aránya a teljes sokaságénál 5 százalékkal magasabb a körökben, jó okkal feltételezhetjük, hogy a párt elősegíti a hallgatók társadalmi mobilitását (bár ennek bizonyításához több adatra lenne szükségünk).

Az MMKP-t támogató hallgatók társadalmi tőkét tekintve fontos információ, hogy mindösszesen 1% a párt támogatói körében azok aránya, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem beszélnek angolul, míg 52 százalékuk középfokon, 40 százalékuk felsőfokon beszéli a nyelvet. Ezen adat tükrében nem meglepő, hogy a párt majd minden harmadik szavazója tervezi, hogy a közeljövőben külföldön végzi az egyetemet (28%), kétharmaduk (69%) pár hétre, vagy hónapra külföldre menne dolgozni, minden második MKKP-s hallgató elképzelhetőnek tartja, hogy pár évre külföldre menjen dolgozni (54%) és 38 százalékuk azt is fontolgatja, hogy hosszabb-rövidebb ideig külföldön kíván élni. Kifejezetten magas tehát a pártot választó hallgatók migrációs potenciálja, vagyis az Európai Unió nyújtotta mobilitási lehetőségek nagy népszerűségnek örvendnek a körökben, arra lehetőségként tekintenek (aminek, mint látni fogjuk, a pártot választók ideológiai beállítódásában is megvan a lenyomata).

AZ MKKP-S HALLGATÓK ÉRTÉKVILÁGA

A viccpártok ideológiai pozíciója nagyon vegyes képet mutat, épp ezért nem könnyű feladat behatárolni az MKKP értékrendjét. Nem ad ehhez sok fogódzót maga a párt sem, amelynek vezetői még a viccpárt jelleget is vitatják, s magukra inkább, mint „vicces pártra” hivatkoznak. Döme Zsuzsanna, a párt EP listavezetőjének megfogalmazásában a párt célja „az aktív, kreatív állampolgár, és hogy a felelősök végezzék el a dolgukat. Bal-jobb tengelyen nem lehet besorolni a pártot. Amúgy mi is tudunk ideológiáról beszélni, csodálatos programot írtunk most is.¹¹⁰” Ez utóbbiról, vagyis a párt EP programjáról elmondható, hogy sajátos humorral íródott, ideológiai kérdéseket, komoly szakpolitikai elképzeléseket egyetlen szava sem tükröz, ugyanakkor jó gyűjteménye, kifigurázása a hazánkban meg nem oldott közpolitikai problémáknak.¹¹¹ Az egészségügyben tapasztalható közállapotoknak állít görbe tükröt az a javaslatuk, hogy a külföldön álláshoz jutó orvosok vigyék magukkal a betegeiket is, a külpolitikai kapcsolatok kezelésének pedig ugyancsak sajátos módja az, hogy Törökország EU csatlakozásának támogatását a török hódoltság idején okozott károk megtérítéséhez kívánják kötni. Ezen javaslatok alapján sem a bal jobb, sem a konzervatív liberális, sem a mérsékelt radikális tengelyen

110 interjú a párt listavezetőjével, https://hvg.hu/itthon/20190524_Dome_Zsuzsanna_ep_listavezeto_interju

111 A program letölthető innen: <https://ketfarkukutya.mkkp.party/ep-valasztas-program/>

nem lehet elhelyezni a pártot, minden esetre a program viccpárti jellege tagadhatatlan. Paár Ádám áttekintésében¹¹² megkülönböztet 1. balközép orientációjú pártokat (Legjobb Párt, Izland) 2. anarchista pártokat (Német Anarchista Pogo Párt, Kanadai Anarchista Párt) 3. antikommunista pártokat (Narancs Alternatíva, Lengyelország) 4. pszeudo-konzervatív pártokat (Független Észk Királyságot) és végül 5. olyan pártokat, amelyeknek nincs kiforrott ideológiájuk (például a cseh Balbín poétikus párt, mely a cseh Bohuslav Balbín jezsuita szerzetesről és történelemről elnevezett kocsmaiban alakult meg, a kocsmák törzsközönységét alkotó művészekből). Ha mindenképpen be kellene sorolni a pártot, akkor a párt alapítóinak művészeti tevékenységét is figyelembe véve az MKKP talán ez utóbbi csoporttal mutat rokonságot. A párt elnöke, Kovács Gergely szerint „a párt programja cselekvésben rejlik, egyfelől politizálnak, azaz reagálnak arra, amit a kormány tesz, de másfelől próbálják kitalálni, mi az, amit a hozzájuk csatlakozók meg tudnának csinálni” (Oross-Farkas-Papp, 2018), vagyis olyan dolgokat, amiket közösségi szinten meg lehet oldani (például tetőt csinálni a buszmegállónak, fát ültetni).

Azonban az MKKP egyes szakpolitikai kérdésekben határozott véleményt formál, ilyen például a bevezetőben már említett bevándorlás ügye. Kutatásunkban azt kerdeztük a hallgatóktól, inkább szigorítanak, vagy inkább nem szigorítanak a menekültek befogadását Magyarországon (a kérdés bővebb áttekintéséhez lásd Jelenfi Gábor fejezetét ebben a kötetben). Erre a kérdésre az MKKP szavazók 70 százaléka mondta azt, hogy inkább nem szigorítaná a szabályozást (miközben a teljes mintában ez az arány csupán 46 százalék), 15 százalékuk szigorítaná (a hallgatók 36 százaléka nyilatkozott így), míg 15 százalékuk nem tudott, vagy nem akart állást foglalni ebben a kérdésben. Miután a pártot választó hallgatóktól kapott válaszok markánsan tükrözik a párt álláspontját, jó okunk van feltételezni, hogy nem csupán „viccből” nevezték meg a pártot, hiszen választásuk tükrözi a párt kérdésben elfoglalt álláspontját.

Bár az MKKP vezetői nem hajlandók elhelyezni a pártjukat a hagyományos dimenziók mentén, kutatásunkban kísérletet tettünk arra, hogy a párt szavazóinak ideológiai pozícióját meghatározzuk (4. táblázat).

4. táblázat

Az MKKP-s és Momentumos hallgatók önmeghatározása a bal-jobb, a liberális-konzervatív és a mérsékelt-radikális skálán (átlagpontok)

		Baloldali-jobboldali (1–7, 1=baloldali, 7=jobboldali)	Liberális-konzervatív (1–7, 1=liberális, 7=konzervatív)	Mérsékelt-radikális (1–7, 1=mérsékelt, 7=radikális)
MKKP		3,53	3,01	3,29
Momentum		3,52	2,68	3,02
Összes	2015	4,3	3,7	3,5
fiatal átlaga	2019	3,99	3,52	3,3

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

112 <http://www.meltanyosság.hu/node/4696>

A párt szavazói a bal jobb-tengelyen abszolút középen helyezik el magukat (3,53), vagyis követik a párt „irányvonalát”, ezzel egyébként a Momentum szavazókhoz nagyon hasonló pozíciót foglalva el. A liberális-konzervatív skálán a teljes népeiségtől jelentősen (0,51 értékponntal) eltérve, a liberális pólushoz közel helyezkednek el (3,01), míg a mérsékelt radikális skálán szintén középre húznak, de kissé a mérsékelt pólushoz közeledve (3,29), amivel a teljes hallgatói sokasághoz szinte teljesen hasonló álláspontot képviselnek.

Hogy a párt szavazóinak bal-jobb skálán „középre helyezkedő”, mérsékelt, liberális ideológiai pozícióját más megvilágításban, közelebből megvizsgáljuk, érdemes kitérni arra, milyen értékcímkekkel azonosulnak legnagyobb arányban a pártot választó hallgatók. A gondolkodásukat jellemző politikai eszmék közül az európeér, nyugatos gondolkodásúnak vallja magát majd minden harmadik MKKPs hallgató (29%), egynegyedük liberális, szabadgondolkodású (26%), míg egyötödük a zöld, környezetvédő (22%) értékrenddel azonosul.

Az értékrend kapcsán fontos kérdés továbbá, hogy a párt szavazói mit gondolnak a demokratikus politikai berendezkedésről (5. táblázat).

5. táblázat

Az MMKP-s és a Momentum szavazó hallgatók demokráciával kapcsolatos attitűdje, 2019. „A következő kijelentések közül melyik áll a legközelebb a Te véleményedhez” (százalék)?

	MKKP	Momentum	Összes hallgató	
			2015	2019
A demokrácia minden más politikai rendszernél jobb	61	66	47	58
Bizonyos körülmények között egy diktatúra jobb, mint egy demokrácia	13	12	32	26
A hozzám hasonló emberek számára az egyik politikai rendszer olyan, mint a másik	26	22	21	15

Forrás: Aktív Fiatalkok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

Az MKKP-t választó hallgatók közel kétharmada (61%) számára a demokrácia az a politikai rendszer, amelyet minden más rendszernél jobbnak tekintenek, s bár ez csupán 3 százalékkal több, mint az összes hallgató körében kapott érték, mégis, fontos leszögezni, hogy az MKKP szavazói többségükben azon csoportba tartoznak, akik a demokrácia támogatói. Az átlagnál magasabb körökben azok aránya (26%), akik szkeptikusan tekint az ország politikai berendezkedésére. A diktatúra támogatói azonban jelentősen kisebb arányban jelennek meg a párt szavazói között (13%), mint a teljes sokaságban (26%).

Amikor azt a kérdést tettük fel ugyanezen hallgatói csoportnak, hogy a demokrácia működésével mennyire elégedett, egy kifejezetten rendszerkritikus csoport képe tárult elénk. Egyetlen MKKP-s válaszadó sem volt teljesen elégedett. Az át-

laghoz képest a párt szavazói felülreprezentáltak az egyáltalán nem elégedettek arányát (a teljes populációban mért 24 % helyett 40% körükben ez az arány), alulreprezentáltak a teljesen elégedettek (30% helyett 18%) arányát tekintve, miközben alig egyötödük (18%) többé-kevésbé elégedett a rendszerrel.

AZ MKKP ÉS A KÖZÉLET

Amint azt fent bemutattam, az MKKP bár ideológiai pozícióját tekintve nem tartja magát behatárolhatónak, ugyanakkor az aktív állampolgárság ösztönzése kifejezetten célja a pártnak. Innen tekintve nem lényegtelen az a kérdés, vajon a pártnak sikerül-e felkeltenie szavazóinak közéleti, illetve politikai érdeklődését, érdeklődőbbek -e a pártot választók, mint az átlag hallgató (6. és 7. táblázat)?

6. táblázat

Az MKKP-s hallgatók politikai és közéleti érdeklődése, „Mennyire érdekelnek téged közéleti kérdések?”

(1-5, 1=egyáltalán nem, 5=nagyon érdekel, átlag)

		Egyáltalán nem	2	3	4	Nagyon érdekel
MKKP		3	3	29	30	35
Momentum		2	4	27	47	20
Összes fiatal	2015	3	10	34	40	13
	2019	2	8	35	37	18

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

A kérdést tágan, a közélet dimenziójában vizsgálva azt találjuk, hogy az MKKP szavazói között kétszer annyian vannak a közélet iránt nagyon érdeklődők, mint a teljes sokaságban. Ebben a dimenzióban a Momentumot választó hallgatóknál is aktívabbak. Ha az érdeklődők táborával egyben (a négyes és az ötös értéket választókat összeadva) vizsgálódunk, akkor is igazolódik, hogy a kutyapártot választó hallgatók többsége, közel kétharmada (65%) kifejezetten érdeklődő.

7. táblázat

Az MKKP-s fiatalok politikai érdeklődése, „Mennyire érdekel Téged a politika” (1-5, 1=egyáltalán nem, 5=nagyon érdekel, átlag)?

		Egyáltalán nem	2	3	4	Nagyon érdekel
MKKP		12	12	20	37	19
Momentum		8	17	24	35	16
Összes fiatal	2015	20	25	27	19	9
	2019	12	21	28	27	13

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

A szűken értelmezett politikai kérdések iránt kevésbé érdeklődnek a párt támogatók.

gatói, a csökkenés a nagyon érdeklődők körében kifejezetten jelentős. Ugyanakkor miután ez a csökkenés a teljes sokaságban, sőt, a Momentumot választó hallgatók körében is jelentős, kijelenthető, hogy a Kétfarkú Kutya Pártot választó hallgatók messze az átlag felett érdeklődnek a politika iránt, vagyis a part teljesíti kitűzött célját a hallgatók körében.

A következőkben a politikai részvétel különböző dimenzióiban (választási, direkt és online részvétel) vizsgálódva arra a kérdésre keressük választ, aktívabban-e a párt szavazói a hallgatók teljes sokaságánál. A kérdés kapcsán elsőként az MKKP-t választó hallgatók választási hajlandóságát vizsgálom (8. táblázat).

8. táblázat

Az MKKP-s és Momentumos hallgatók választási részvételi hajlandósága, 2015-2019 (százalék)

		Biztosan elmenne	Valószínűleg elmenne	Valószínűleg nem menne el	Biztosan nem menne el
MKKP		63	28	5	4
Momentum		72	21	6	1
Összes fiatal	2015	46	32	14	8
	2019	61	26	9	4

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

Az adatok alapján a kutyapárt támogatói a mintában szereplő hallgatók összességénél magasabb arányban vennének részt egy most vasárnap esedékes országgyűlési választáson – igaz, nem sokkal nagyobb arányban, vagyis a párt nem rendelkezik kifejezetten elkötelezett szavazótáborral – a Momentum szavazóival összevetve 9 százalékkal alacsonyabb a részvételüket biztosra ígérők aránya.

A pártot támogatók szervezeti kötődése kifejezetten magas, különösen a szakmai szervezetekben (29%) képviselik magukat az átlagnál (17%) jóval magasabb arányban. Szintén sokan tagjai sportklubnak, sportegyesületnek (28%), bár ez az arány a minta egészéhez hasonló (26%). A teljes sokasághoz hasonló arányban aktívak a párt támogatói az alábbi szervezetekben: kulturális, hagyományörző, művészeti csoporthoz szervezethez a párt támogatóinak 15 százaléka kötődik, 13-13 százalékuk beteget ápoló valamint hallgatói szervezetben aktív, 12 százalékuk egyházi szervezethez kötődik, míg 11 százalékuk a környezetvédelem terén tevékeny szervezethez kötődik. A szervezeti kötődésre vonatkozó adatokat figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy az MKKP-t választó hallgatók szervezeti kötődésüket tekintve elkötelezettek.

A Magyar Kétfarkú Kutya Párt kifejezetten ösztönzi támogatóinak politikai akcióit, olykor a hatóságok rosszállását kiváltva ezzel. Egyik gyakori tevékenységről, az úgynevezett négy-szín festésről az Alkotmánybíróság kimondta, hogy nem szabálysértés, mert a repedezett járda nem városképi jelentőségű. A határozatban leírták, hogy a közszolgák részéről az ilyen esetekben a józan humor elvár-

ható. A járdaszegélyek színezése és buszmegállók tervezése, gerillakertész akciók kivitelezése mellett a párt egyúttal állampolgárok által javasolt projekteket is támogat.¹¹³ A RÓSÁNEKÖTÉKA-t, vagyis a Rózsa Sándor Népi Közpénztékozló Alapot kampányfinanszírozásukból, illetve 2018 óta a pártnak, illetve a pártalapítványnak nyújtott állami támogatást felhasználva szponzorálják, mindezzel ország-szerte közel kétszáz projekt megvalósulásához járulnak hozzá¹¹⁴. A fentiek alapján joggal feltételezhető, hogy a párt aktivitása a szavazóira is hatással van, s a teljes hallgatói sokaságban mért eredményeknél nagyobb arányban vesznek részt direkt politikai akciókban (9. táblázat).

9. táblázat

Az MKKP-s és a Momentumos hallgatók politikai aktivitása, 2015-2019.
„Az alábbi tevékenységek közül részt vettél-e valaha bármelyikben?”
(százalék, „igen” válaszok aránya)

	MKKP	Momentum	Összes fiatal	
			2015	2019
Aláírásgyűjtés	18	25	27	19
Politikai nyilatkozatok, kezdeményezések, petíciók aláírása	35	32	29	25
Törvényes demonstráció, tüntetés	33	24	20	19
Utcai zavargás	18	13	8	9
Termék szándékos bojkottja	27	14	20	15
Kampánytevékenység	4	3	8	4
Szavazásra buzdítás	25	35	13	24
Jelvény viselése	9	10	3	7
Kapcsolatba lépés országos politikussal	8	9	19	20
Kapcsolatba lépés helyi politikussal	18	10	n.a.	15
Párttevékenység	5	7	6	5
pénzadomány civilszervezetnek vagy pártnak	15	21	28	13

Forrás: Aktív Fialok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

A táblázat eredményeire tekintve szembeötlő, hogy az MKKP támogatói minden direkt akcióban aktívabbak a hallgatók teljes sokaságánál. Ugyanakkor a politikusokkal kialakított közvetlen kapcsolat, a kampánytevékenység, szavazásra buzdítás és a párttevékenység terén kevésbé aktívak, vagyis a pártpolitikához szorosan kapcsolódó tevékenységek kevésbé vonzóak számukra. A törvényes, illetve a be nem jelentett demonstrációkat tekintve az MKKP támogatói kétszer aktívabbak a többi hallgatónál, s a Momentum támogatóit messze meghaladja aktivitásuk.

113 <http://ketfarkukutya.com/?p=12929>

114 A párt honlapján részletes leírás található a támogatott projektekről: <https://webapps.mkkp-party/rosanekateka/?class=Map>

Az MKKP Facebookon követhető online aktivitása kifejezetten magas, a közösségi média által kínált platform a kéthetente megrendezett klubok mellett a legfontosabb kapcsolattartási eszköze a pártnak. Ennek tükrében adódik a kérdés, vajon a párt támogatói aktívak-e az online térben, kihasználják-e az abban rejlő lehetőségeket közéleti kérdések megvitatására (10. táblázat)?

10. táblázat

Az MKKP-s és a Momentumos fiatalok politikai aktivitása, 2015-2019. „Az alábbi tevékenységek közül részt vettél-e valamelyikben az utóbbi 12 hónapban” (százalék, „igen” válaszok aránya)?

	MKKP	Momentum	Összes fiatal	
			2015	2019
aláírtál online petíciót, nyilatkozatot	38	43	n.a.	30
lajkoltál blogokon, közösségi oldalakon közügyekkel, társadalmi problémákkal kapcsolatos bejegyzéseket	65	65	47	56
szavaztál interneten valamilyen közélettel, társadalommal kapcsolatos kérdésben	33	45	32	28
megosztottál közösségi oldalon közügyekkel, társadalmi problémákkal kapcsolatban eseményeket, véleményedet tükröző képeket, videókat, posztokat	31	19	32	20
posztoltál közügyekkel, társadalmi problémákkal kapcsolatos témában	16	11	23	12
kommenteltél, hozzászóltál közösségi oldalakon, blogokon közügyekkel, társadalmi problémákkal kapcsolatban	20	13	24	15

Forrás: Aktív Fiatalok Magyarországon 2015-ös és 2019-es kutatásai

Az eredményeket áttekintve a kérdésre egyértelműen igennel válaszolhatunk, a párt támogatói minden általunk mért dimenzióban az átlagnál nagyobb arányban használják ki az online tér közéleti funkcióit. A párt támogatóinak kétharmada lajkol közügyekkel kapcsolatban közzétett tartalmakat, emellett különösen a közügyekkel kapcsolatos képek, videók, posztok közzététele az a tevékenység, amiben a párt támogatói jelentősen (11 százalékkal) aktívabbak a hallgatók teljes sokaságánál.

KONKLÚZIÓ

A Magyar Kétfarkú Kutya Párt Európai Parlamenti választásokon képviselt programja és kampányüzenetei is tükrözték a párt viccpárti karakterét, vagyis az

MKKP továbbra sem tagozódott be sem a hazai belpolitikai szekértáborokba, sem a hagyományos európai pártcsaládokba. Mindez a pártot választó hallgatók ideológiai beállítódásában is kimutatható: az MKKP-t választó hallgatók „középre helyezkedő”, mérsékelt, liberális ideológiai pozíciót vallanak magukénak, önmagukat az európai, liberális, zöld címkékkal jellemzik. Ugyanakkor politikai karakterének megőrzése és belpolitikai küzdelmekből, ellenzéki együttműködésből való kimaradása azzal a következménnyel járt, hogy kampányidőszakban a párt kevés médiaszerepléshez jutott, így üzenetei kevés választóhoz értek el. A párt ismertségének növelése továbbra is az egyik legfontosabb kampányszempont, hiszen még mindig jelentős azon állampolgárok aránya, akik nem ismerik a pártot.

A Magyar Kétfarkú Kutya Párt sikeresen teljesíti azon közéleti misszióját, hogy alternatívát kínáljon a közélet iránt érdeklődőknek: a hallgatók körében a párt szimpatizánsainak közel kétharmada (65%) kifejezetten érdeklődő a közélet iránt, s bár többségük a pártpolitika iránt is érdeklődik, a közéleti és a politikai érdeklődés megkülönböztetésének elméleti szempontból kutatássorozatunk során többször hangsúlyozott fontossága e párt szavazói esetében szembeötlő. A pártot támogatók szervezeti kötődése kifejezetten magas, különösen a szakmai szervezetekben (29%) képviseltetik magukat az átlagnál (17%) jóval magasabb arányban, de szintén sokan tagjai sportklubnak, sportegyesületnek (28%), így azt mondhatjuk, hogy a párt szavazói a könnyű elköteleződést jelentő akciókon (connective actions) túl szervezeti értelemben is aktív, elkötelezett, aktív hallgatók.

A kutyapártot választó hallgatók közel kétharmada (61%) számára a demokrácia az a politikai rendszer, amelyet minden más rendszernél jobbnak tekintenek, ugyanakkor kifejezetten kritikusak a fennálló rendszer működésével kapcsolatban: kétötödük (42%) nem igazán, illetve másik kétötödük egyáltalán nem (40%) elégedett azzal, ahogyan a demokrácia ma Magyarországon működik.

A pártot támogató hallgatók demográfiai összetételét tekintve az MKKP-t választók leképezik a teljes népességet, vagyis nem jellemző rá az új pártok azon sajátossága, hogy kifejezetten fővárosi, nagyvárosi szavazók pártja lenne (míg ugyanez a Momentum esetében igazolódott). Fontos ugyanakkor hozzátenni azt, hogy az EP választások adatait választási térképen áttekintve, a teljes lakosság körében, a pártra ténylegesen szavazók körében, konkrét választási helyzetben mégis a fővárosban és Pest megyében szerepelt a legjobban a párt.

Az elemzésből az is kiderült, hogy a párt szavazóira nem jellemző, hogy az átlagosnál jobb társadalmi háttérrel rendelkeznek. Ugyanakkor igaz az, hogy a kutyapártot választó hallgatók magasan iskolázott szülők gyermekei, akik körében tipikusan magas az átszavazási hajlandóság, ezért az EP választásokon elért szerény eredmény oka lehet részben az is, hogy a párt szimpatizánsai mérlegelő, racionális szavazók, vagyis az utolsó pillanatban, „a szavazófülke magányában” az esélyesebb pártot támogatták szavazatukkal. Bár a kutyapárt támogatói a mintában szereplő hallgatók összességénél némileg magasabb arányban vennének részt

egy most vasárnap esedékes országgyűlési választáson, ezzel együtt a párt nem rendelkezik kifejezetten elkötelezett szavazótáborral. A párt európai parlamenti választásokon elért szerény eredményét magyarázhatja az is, hogy közülük sokan végül otthon maradtak a választások napján.

Noha választási aktivitásuk nem kiugró, az MKKP támogatói minden direkt akcióban aktívabbak a hallgatók teljes sokaságánál, kivéve az olyan, közvetlenül a pártokhoz kapcsolódó részvételi formákat, mint a politikusokkal kialakított közvetlen kapcsolat, a kampánytevékenység, a szavazásra buzdítás és a párttevékenység nem kifejezetten népszerű körökben. Miután a pártpolitikához szorosan kapcsolódó tevékenységek nem népszerűek, előfordulhat, hogy a párt „passzivistái” közül tényleg sokan passzívan követték az EP kampányt. A „békamenet” és hasonló, törvényes, illetve a be nem jelentett demonstrációk azonban vélhetően vonzzák a párt szimpatizánsait, mert ezen részvételi formákat tekintve az MKKP támogatói kétszer aktívabbak a többi hallgatónál, s a Momentum támogatóit messze meghaladja aktivitásuk. A párt támogatói minden általunk mért dimenzióban az átlagnál nagyobb arányban használják ki az online tér közéleti funkcióit, kétharmaduk lájkol közügyekkel kapcsolatban közzétett tartalmakat, emellett közel egyharmaduk a közügyekkel kapcsolatos képek, videók, posztok közzétételében aktív.

Ha egy mondatban kellene megfogalmazni, mi az, ami a Momentum és a Kétfarkú Kutya Párt egyetemista támogatóit megkülönbözteti, akkor a különbség úgy ragadható meg, hogy a Momentum szavazói liberálisabbak, választási részvételüket, valamint a kifejezetten pártpolitikai tevékenységekben való aktivitásukat tekintve aktívabbak¹¹⁵, míg az MKKP-t választók ideológiai kötődése kevésbé kiforrott, s elsősorban a közélet és a közéleti tevékenységek vonzóak a számukra.

Az új pártok élete nem könnyű és útjuk sok esetben hamar véget ér. Magyarországon a pártverseny struktúrája kifejezetten nem kedvező az új pártok számára (Oross-Szabó, 2019), az Európai Parlamenti választásokon a Magyar Kétfarkú Kutya párt a szavazatok 2,18 százalékát kapta, s míg hasonló eredménnyel (a szavazatok 2,4 százalékával) a szintén viccpárti ideológiát képviselő német Die Partei¹¹⁶ két képviselőt küldött az Európa Parlamentbe, az MKKP számára a 2019-es EP választási eredmény nem ért mandátumot. Ugyanakkor a Momentum Mozgalom egyértelműen sikeres volt, a szavazatok 9,93 százalékát megszervezve 2 mandátumot szerzett az Európai Parlamentben. Elért eredményeik és a hallgatók körében mért népszerűségük és mozgalmi beágyazottságuk alapján túlzás nélkül kijelenthető, hogy e két párt várhatóan stabilizálni tudja a helyét a magyar pártrendszerben.

A párt Európai Parlamenti választásokon elért eredménye nem hozott mandátumokban mérhető sikert. Ugyanakkor a párt jelöltjei hangsúlyozzák, hogy nem

115 A Momentum szavazótáborának részletesebb jellemzéséhez lásd Galgóczi Eszter cikkét ebben a kötetben.

116 A Die Partei (magyarul A Párt) német politikai párt, amelyet 2004-ben alapítottak a Titanic satirikus magazin szerkesztői. <https://www.die-partei.de/>

azért kérnek felhatalmazást, hogy megoldjanak ügyeket az állampolgárok feje felé, hanem arra, hogy bevonják az állampolgárokat és velük együtt keressenek megoldásokat társadalmi szempontból releváns ügyek megoldására. Miután a párt célja egyfajta szemléletváltás, a képviseleti demokrácia helyett a részvételi demokrácia ösztönzése, ezért bármely képviselői mandátum megszerzése valószínűleg mérföldkő lesz nem csupán a párt bejutó jelöltjei, hanem a párt által képviselt választók életében is. Amennyiben így lesz, jövőbeni kutatások érdekes vizsgálati szempontja lehet, vajon a párt által képviselt önkormányzati vagy országos választókerületben nő-e a környezetükért felelősséget vállaló, aktív cselekvésre kész választók aránya, a párt által képviselt választók aktívabb résztvevői lesznek-e a közéletnek, mint mások.

IRODALOM

- Bennett, W.L. – Segerberg, A. (2012) The Logic of connective Action, *Information, Communication – Society*, 15:5, 739-768, DOI: 10.1080/1369118X.2012.670661
- Jancsák, Csaba: Miért jó a rossz a jóban?: A kétfarkú kutya jelenség megértése felé. In: Biró, István (szerk.) *Csatlakozás az Európai Ifjúsági Térséghez 3.0*. Szeged, Magyarország : Európai Ifjúsági Kutató-, Szervezetfejlesztő és Kommunikációs Központ (EIKKA), (2009) pp. 29-63. , 35 p
- Nagy, Zsófia: Repertoires of Contention and New Media: The Case of a Hungarian Anti-billboard Campaign. *Intersections. East European Journal of Society and Politics*, 2 (4): 109 – 133 .
- Oross, Dániel – Farkas, Eszter – Papp, Réka Kinga (2018): Program nélkül, érzésre – Elemzés a Magyar Kétfarkú Kutya Pártról. In: Antal, Attila (szerk.) *Mozgalmi társadalom*. Budapest, Magyarország : Noran Libro Kiadó, (2018) pp. 166-184. , 22 p.
- Oross Daniel – Szabó Andrea (2019) Voters of new parties in an illiberal democracy. A case study from Hungary (Kézirat).
- Paár Ádám: Ki nevet a végén? <http://www.meltanyosság.hu/node/4696>
- Róna Dániel – Szabó Andrea (2017): A 2015-ös adatfelvétel módszertana. In: Szabó Andrea, Oross Dániel (szerk.): *Csendesek vagy lázadók? A hallgatók politikai orientációi Magyarországon (2011–2015)*. Szeged–Budapest, Belvedere Meridionale, MTA TK PTI, 208–210. p.
- Szabó Andrea (2019): A 2019-es Aktív Fiatalok Magyarországon kutatás módszertana. In: Szabó Andrea – Susánszky Pál – Oross Dániel (szerk.): *Mások vagy ugyanolyanok? A hallgatók politikai aktivitása, politikai orientációja Magyarországon (2019)*. Budapest – Szeged, Belvedere Meridionale – Heinrich Böll Stiftung – TK PTI.